

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 72/2021-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Jany Laššákovej v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky 1) **mal.** [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a sťažovateľky 2) [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených Mgr. Martinou Beňovou, advokátkou, Blumentálska 8, Bratislava, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 4Co/68/2020 zo 17. júna 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľiek a skutkový stav veci

1. Sťažovateľky sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 7. októbra 2020 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľky ako navrhovateľky podali 1. apríla 2019 na Okresnom súde Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým sa domáhali, aby okresný súd nariadil žalovanému [REDACTED] (otcovi sťažovateľky 1 a bývalému partnerovi sťažovateľky 2, ktorá je zároveň matkou sťažovateľky 1) umožniť a strpieť sťažovateľkám neobmedzený vstup a užívanie bytu, v ktorom aktuálne bývali, a to až do právoplatného rozhodnutia okresného súdu v konaní sťažovateľky 1 proti žalovanému o nahradenie prejavu vôle pri prevode bytu darovaním zo žalovaného na sťažovateľku 1.

3. Sťažovateľky odôvodnili svoj návrh na nariadenie neodkladného opatrenia tým, že až do februára 2018 žili so žalovaným v spoločnej domácnosti. Z dôvodu rozpadu vzťahu sťažovateľky 2 a žalovaného ako rodičov sťažovateľky 1 došlo k oddeleniu domácnosti sťažovateľiek a žalovaného s tým, že medzi sťažovateľkami a žalovaným došlo 13. marca 2018 aj k vzájomnej dohode o usporiadaní ich majetkových vzťahov. Súčasťou tejto dohody o usporiadaní majetkových vzťahov bol aj záväzok žalovaného previesť do výlučného vlastníctva sťažovateľky 1 byt, a to po jeho obstaraní zo strany žalovaného na čiastočný hypotekárny úver spolu so záväzkom uhrádzať hypotekárny úver na uvedený byt až do jeho splatenia, keďže žalovaný nebol v čase uzavretia dohody vlastníkom uvedeného bytu.

4. Sťažovateľky a žalovaný sa dohodli tak, že sťažovateľky budú užívať uvedený byt (sťažovateľka 1 bola rozsudkom okresného súdu č. k. 38P/236/2018 zverená do osobnej starostlivosti sťažovateľky 2) s tým, že sťažovateľka 2 bude znášať náklady spojené so zariadením bytu a zároveň aj všetky náklady spojené s užívaním bytu. Dôvodom tejto dohody mala byť skutočnosť, že žalovaný mal vzhľadom na svoju vysokú životnú úroveň sťažovateľke 1 darovaním bytu zabezpečiť dovtedajší životný štandard. Sťažovateľky uvádzajú, že samotný žalovaný potvrdil vôľu darovať predmetný byt sťažovateľke 1 aj v rámci súdneho konania o úpravu rodičovských práv k maloletej sťažovateľke 1.

5. Napriek uvedenej dohode žalovaný prostredníctvom svojho právneho zástupcu listom z 19. februára 2019 vyzval sťažovateľku 2, aby predmetný byt do 31. marca 2019 vypratala, čo s prihliadnutím na zverenie sťažovateľky 1 do jej osobnej starostlivosti znamená aj vypratanie sťažovateľky 1. Žalovaný informoval sťažovateľky, že bude predmetný byt ponúkať na predaj tretej osobe. Následne sťažovateľky informoval, že od 1. apríla 2019 na predmetnom byte preruší dodávku elektrickej energie.

6. Na základe popísaného skutkového stavu boli sťažovateľky toho názoru, že existuje potreba bezodkladne upraviť pomery týkajúce sa užívania bytu, a preto podali návrh na nariadenie neodkladného opatrenia.

7. Okresný súd sťažovateľkám vyhovel a neodkladné opatrenie v zmysle návrhu nariadil, a to prvýkrát 2. apríla 2019 a po jeho zrušení z procesných dôvodov Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) ho nariadil aj po druhýkrát 6. marca 2020. Okresný súd vychádzal z už popísanej skutkovej situácie, ako aj z toho, že z listinných dôkazov predložených sťažovateľkami považoval za osvedčené, že žalovaný reálne robí kroky smerujúce k tomu, aby sťažovateľky nemohli užívať predmetný byt, poukázal na výzvu na vypratanie, na prerušenie dodávky elektrickej energie, na skutočnosť, že sťažovateľka 2 bola v štádiu rizikového tehotenstva, keď súd s ohľadom na tieto závažné okolnosti považoval potrebu nariadenia neodkladného opatrenia za osvedčenú a dôvodnú aj preto, aby ich spoločnej dcére (sťažovateľke 1) vytvoril pokojné podmienky na bývanie a zdravý vývoj (bod 25).

8. Proti neodkladnému opatreniu podal žalovaný odvolanie, v rámci ktorého na jednej strane nepoprel sťažovateľkami označené kroky smerujúce k ich vyprataniu z bytu, na strane druhej vyhlásil, že nemá skutočne záujem vypratať sťažovateľky z predmetného bytu, a to až do

právoplatného skončenia súdneho konania o nahradenie prejavu vôle. Uviedol, že v súčasnej dobe byt užívajú sťažovateľky spolu s ďalším synom sťažovateľky 2 a otcom tohto syna. Sťažovateľka 2 a otec ich spoločného syna sú vlastníkami bytov, ktoré prenajímajú. Spochybnil tiež platnosť dohody z 13. marca 2018 o usporiadaní ich majetkových vzťahov. Žalovaný je toho názoru, že ak by bola táto dohoda považovaná za zmluvu o budúcej zmluve, tak by musela obsahovať podstatné náležitosti zmluvy o budúcej zmluve. Ak by išlo o zmluvu v prospech tretej osoby (maloletej sťažovateľky 1), pre jej platnosť sa vyžaduje súhlas tejto osoby. Za maloletú však k schváleniu tohto úkonu nedošlo. Konanie o nahradenie prejavu vôle považuje za konanie v hrubom rozpore s dobrými mravmi.

9. Krajský súd napadnutým uznesením uznesenie o nariadení neodkladného opatrenia zmenil tak, že návrh sťažovateľiek na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol. Bol toho názoru, že neboli splnené podmienky na bezodkladnú potrebu upraviť pomery medzi stranami a že súd nevychádzal z aktuálnych údajov (napr. potvrdenie o rizikovom tehotenstve). Nepovažoval za osvedčené, že sa postavenie sťažovateľiek zhoršuje, sťažovateľky v byte stále bývajú aj s partnerom sťažovateľky 2 a ich maloletým synom, aj keď má sťažovateľka 2 vlastnú nehnuteľnosť. Krajský súd zastával názor, že v čase vydania neodkladného opatrenia neboli pomery v takom stave, že je potrebné ich bezodkladne upraviť.

10. Proti uzneseniu krajského súdu o zamietnutí návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia podali sťažovateľky ústavnú sťažnosť a napadnutému uzneseniu vytkávajú (i) nedostatok odôvodnenia a (ii) arbitrárnosť rozhodnutia. Sťažovateľky argumentujú uvádzaním judikatúry súdov týkajúcej sa odôvodňovania súdnych rozhodnutí, pričom poukazujú na to, že krajský súd sa nevysporiadal s výzvami žalovaného na vypratanie ani s krokmi smerujúcimi k prerušeniu dodávky, ani s tým, že žalovaný vlastní rôzne lukratívne nehnuteľnosti. Sťažovateľky uvádzajú, že byt sťažovateľky 2 je 2-izbový a užíva ho nájomca. Sťažovateľka poprela, že v byte s nimi býva aj jej terajší priateľ. Arbitrárnosť sťažovateľky konkrétne nerozvádžajú, len opätovne popisujú skutkový stav, poukazujúc na judikatúru súdov a namietajúc nelogickosť napadnutého rozhodnutia.

11. Na základe tejto argumentácie sťažovateľky žiadajú, aby ústavný súd vyslovil porušenie uvedených práv, napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Tiež žiadajú nahradiť trovy konania.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Ústavný súd už niekoľkokrát deklaroval, že pristupuje k preskúmvaniu neodkladných opatrení veľmi zdržanlivo a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o nariadení neodkladného opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie dochádza len za celkom výnimočných okolností. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o neodkladných opatreniach iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu (pozri aj IV. ÚS 82/09). Navyše, návrh na nariadenie neodkladného opatrenia možno podať aj opakovane, pokiaľ dôjde k zmene pomerov.

13. Aj Európsky súd pre ľudské práva pripúšťa, že vo výnimočných prípadoch, napríklad keď účinnosť neodkladného opatrenia závisí od rýchleho rozhodovacieho procesu, nemusí byť možné okamžite splniť všetky požiadavky čl. 6 dohovoru. Za nevyhnutnú a neodhateľnú záruku považuje Európsky súd pre ľudské práva nezávislosť a nestrannosť súdu. Pripúšťa však, že iné procesné záruky sa môžu uplatniť iba v rozsahu, ktorý je zlučiteľný s povahou a účelom neodkladného opatrenia. Preto je potrebné preukázať, že vzhľadom na účel konania o neodkladnom opatrení v danom prípade nie je možné uplatniť jednu alebo viac konkrétnych procesných záruk bez toho, aby došlo k neprimeranému narušeniu cieľa, ktorý sa sleduje neodkladným opatrením (*Micallef proti Malte*, rozsudok z 15. 10. 2009, § 86).

14. Ústavný súd v súvislosti s predbežným prerokovaním sťažnosti považuje za potrebné poukázať aj na svoje ústavné postavenie, z ktorého vyplýva, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (napr. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Je v právomoci všeobecného súdu vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite odôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (napr. I. ÚS 19/02, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06).

II.1. K nedostatočnému odôvodneniu napadnutého uznesenia:

15. Podľa judikatúry ústavného súdu odôvodnenie rozhodnutia nemusí dať odpoveď na každý argument, poznámku či pripomienku účastníka konania, ktorý ju nastolil. Je však nevyhnutné, aby spravodlivé súdne rozhodnutie reagovalo na podstatné a relevantné argumenty účastníka konania a aby mu dalo jasnú odpoveď na riešenie konkrétneho právneho problému (obdobne napr. II. ÚS 193/06, III. ÚS 198/00, III. ÚS 200/09). Ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (II. ÚS 410/06, *Georiadis c. Grécko* z 29. 5. 1997, *Higgins c. Francúzsko* z 19. 2. 1998).

16. Odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu podľa názoru ústavného súdu zodpovedá požiadavkám riadneho odôvodnenia rozhodnutia o neodkladnom opatrení, ktoré má len dočasný charakter, je vnútorne konzistentné a zrozumiteľné, pričom sa zaoberá pre posúdenie veci relevantnými skutočnosťami.

17. Krajský súd vychádzal z tvrdenia žalovaného, že po doručení druhého neodkladného opatrenia prestal robiť kroky smerujúce k znemožneniu užívania bytu sťažovateľkami, sťažovateľky tento stav vo svojom vyjadrení nespochybnili. Ak aj poukazovali na výzvy na vypratanie, tieto boli datované z obdobia pred vydaním druhého neodkladného opatrenia. Krajský súd tiež vychádzal z toho, že niektoré skutočnosti už nie sú aktuálne, čo sťažovateľky tiež nevyvrátili. Sťažovateľky namietajú, že súd sa nevysporiadal s výzvami na vypratanie, ako aj s oznámením o prerušení dodávky el. energie, pričom z odôvodnenia napadnutého uznesenia možno uzavrieť, že krajský súd tieto skutočnosti vyhodnotil ako také, ktoré aktuálne netrvajú a sťažovateľkám nehrozia. Ani v tejto sťažnosti sťažovateľky netvrdia, že by došlo zo strany žalovaného k opätovným výzvam alebo k opätovnému ohrozeniu v odbere elektrickej energie. Ak aj krajský súd nereagoval na vlastníctvo žalovaného k iným bytom, tieto skutočnosti nemajú vplyv na predmet konania o neodkladnom

opatrení. Majetkové pomery nemôžu žalovaného obmedziť v bránení jeho práv v iných konaniach. Ak sťažovateľka ďalej argumentuje dohodou o usporiadaní ich majetkových vzťahov z 13. marca 2018, táto je predmetom súdneho konania a krajský súd sa s ňou viac a podrobnejšie vysporiadať ani nemohol.

II.2. K arbitrárnosti napadnutého uznesenia:

18. Arbitrárnosť môže mať v súdnych rozhodnutiach rôznu podobu. Môže ísť o extrémny nesúlاد právnych záverov s vykonaným dokazovaním alebo môže ísť o taký výklad zákona, ktorý nemá oporu v medziach rozumného a prípustného výkladu zákona. Arbitrárnosť môže tiež spočívať v takom hodnotení dôkazov, ktoré je vykonané bez akéhokoľvek akceptovateľného racionálneho základu tak, že z nich pri žiadnej možnej interpretácii nevyplývajú prijaté skutkové závery. Arbitrárnosť teda znamená interpretačný exces. Arbitrárne rozhodnutie je spravidla spojené s nedostatočným odôvodnením, avšak nemusí to tak byť nevyhnutne (I. ÚS 51/2020). *V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné a arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06, I. ÚS 200/2012).* Arbitrárne rozhodnutie predstavuje zásah do práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces.

19. Ústavný súd z hľadiska argumentov sťažovateľiek preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu a nezistil takú skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup krajského súdu nemajúci oporu v zákone. Rozhodnutie nevykazuje znaky sudcovskej svojvôle či arbitrárnosti.

20. Sťažovateľky tvrdia, že napadnuté rozhodnutie „*postráda samotnú logiku veci opísaného skutkového stavu*“ a tiež, že „*v danom prípade je tak logicky preukázané, že daný skutkový stav si vyžaduje bezodkladne upraviť pomery účastníkov k uvedenému bytu...*“. Nelogickosť a arbitrárnosť však sťažovateľky viac nerozvíjajú a ani ústavný súd tieto nedostatky v napadnutom rozhodnutí nezistil. Ústavný súd už pri svojej rozhodovacej činnosti vyslovil, že nesúhlas sťažovateľa s právnym názorom všeobecného súdu nezakladá dôvod na vyslovenie porušenia jeho základných práv. Napadnuté rozhodnutie krajského súdu zohľadňuje sťažovateľkami uvádzané výzvy na vypratanie a oznámenie o prerušení dodávky elektrickej energie, avšak nepovažoval za osvedčené, že tento stav trvá alebo že sa ich postavenie zhoršuje. Naopak, považoval za osvedčené, že sťažovateľky byt naďalej užívajú. Krajský súd preto dospel k záveru, že v čase vydania nového uznesenia súdu o nariadení neodkladného opatrenia nebol nárok sťažovateľiek dostatočne osvedčený a nepovažoval ani za dostatočne osvedčené, že pomery strán sú v takom stave, že je ich potrebné bezodkladne upraviť (bod 24).

21. Ústavný súd nie je oprávnený nahrádzať úvahu všeobecných súdov vychádzajúcu z ich skutkových zistení vo veci svojou vlastnou, a to zvlášť s prihliadnutím na dočasnú povahu úpravy vzťahov neodkladným opatrením a nezistenie neakceptovateľného procesného excesu vo veci. Preto ústavný súd konštatuje, že nie je ústavne relevantný dôvod do napadnutého rozhodnutia krajského súdu z jeho strany zasahovať, pretože jeho odôvodnenie nesignalizuje možnosť

vyslovenia porušenia označeného základného práva sťažovateliek po prijatí veci na ďalšie konanie. Vzhľadom na tieto skutočnosti ústavný súd uzavrel, že napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu nie je ani svojvoľné, ani arbitrárne, a preto je preto potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. februára 2021

Peter Molnár
predseda senátu